

ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи з дисципліни
ОК 12. - «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю
073 «Менеджмент» (менеджмент організацій і адміністрування)

ЛЬВІВ-2022

Носов О.Ю. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінансовий менеджмент». Львів : ЛІМ, 2022. 16 с.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та міжнародного бізнесу
Протокол №1 від 11 серпня 2022р.

Схвалено Вченою радою Львівського інституту менеджменту
Протокол № 1 від 12 серпня 2022р.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів — один з основних засобів опанування навчального матеріалу у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Основною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь та навичок, а також самостійне вивчення нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно із графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» за спеціальністю 073 «Менеджмент (менеджмент організацій і адміністрування)» передбачає такі форми:

- підготовку до практичних (семінарських) занять;
- виконання домашніх (розрахункових) завдань;
- написання реферату (есе) за заданою тематикою;
- пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою;
- аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій;
- формування аналітичних звітів (із побудовою діаграм, графіків, таблиць тощо) за заданою тематикою.

Мета самостійної роботи студентів — засвоїти в повному обсязі навчальну програму дисципліни «Фінансовий менеджмент» та навчитися самостійно застосовувати отримані методики, інструменти і підходи для планування та контролю фінансових аспектів власного бізнесу.

Завдання самостійної роботи студентів — засвоїти певні знання, закріпити і систематизувати здобуті знання, набути умінь, навичок, а також їх застосувати при виконанні практичних завдань та творчих робіт, а також для покриття виявлених прогалин у системі знань із предмету «Фінансовий менеджмент».

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Фінансовий менеджмент» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент»: підручниками, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій, періодичними виданнями тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» організовується з дотриманням низки вимог:

- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- забезпечення можливості творчого підходу до виконання роботи, не обмежуючи освітній процес виконанням стандартних завдань;
- підтримка у процесі виконання самостійної роботи постійного взаємозв'язку між викладачем та студентами.

Студентам, які вивчають дисципліну «Фінансовий менеджмент», повідомляються види організації самостійної роботи, її терміни виконання, форми контролю та звітності, оцінювання виконання завдань.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, терміни виконання та критерії оцінювання виконання завдання вказані у робочій навчальній програмі дисципліни (розділ «Самостійна робота студентів»).

Організація і контроль процесу та змісту самостійної роботи і її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і доводяться до відома студентів.

Всі завдання самостійної роботи студентів поділяються на обов'язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов'язкові завдання виконуються кожним без винятку студентом у процесі вивчення дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

2.САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Розрахунок годин, що відведено на самостійну роботу

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Теоретико-методичні засади реалізації фінансового менеджменту в організації. Огляд літературних джерел за темою. Підготовка до поточних аудиторних занять.	5	8
2	Тема 2. Фінансові ресурси організації. Огляд літературних джерел за темою. Підготовка до поточних аудиторних занять. Розв'язання задач	5	9
3	Тема 3. Управління активами. Огляд літературних джерел за темою. Підготовка до поточних аудиторних занять. Розв'язання задач. Підготовка до виконання модульних (контрольних) завдань.	7	9
4	Тема 4. Управління капіталом. Огляд літературних джерел за темою. Підготовка до поточних аудиторних занять. Розв'язання задач.	7	9
5	Тема 5. Основи управління інвестиціями. Управління грошовими потоками організації. Огляд літературних джерел за темою. Підготовка до поточних аудиторних занять. Розв'язання задач.	5	9
6	Тема 6. Управління фінансовими ризиками. Основи антикризового фінансового управління. Огляд літературних джерел за темою. Підготовка до поточних аудиторних занять. Розв'язання задач. Підготовка до виконання модульних (контрольних) завдань. Підготовка до іспиту.	5	10
	Разом	34	54

Теоретичні питання для опрацювання

ТЕМА 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

1. Об'єкт і предмет управління фінансами в організації.
2. Місце фінансового менеджменту в загальній системі управління підприємством.
3. Склад основних систем фінансового менеджменту, їх взаємозв'язок.
4. Системи організаційного і інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, їх сутність і зміст.
5. Методи ідентифікації обсягу та складу грошових потоків підприємства від різних видів діяльності організації.
6. Вплив грошових потоків від різних видів діяльності організації на її стан та на перспективи її розвитку.
7. Використання можливостей зміни вартості грошей в часі для цілей фінансового управління організацією.

ТЕМА 2. Управління прибутком. Управління активами

1. Сутність управління витратами. Основні методи зниження витрат виробництва та собівартості продукції.
2. Фінансовий механізм управління формуванням операційного прибутку на основі системи «витрати – обсяг реалізації – прибуток».
3. Управління активами: мета, завдання, функції, механізм.
4. Сутність, головні завдання і основні етапи процесу управління поточними активами.
5. Характеристика руху оборотних активів у процесі операційного циклу.
6. Управління окремими видами використовуваних організацією оборотних активів: запасів товарно-матеріальних цінностей, дебіторської заборгованості, грошових активів.

ТЕМА 3. Вартість і оптимізація структури капіталу

1. Сутність концепції вартості капіталу, її основні аспекти та використання у діяльності організації.
2. Форми функціонування та склад основних джерел формування власного капіталу організації.
3. Етапи розробки політики формування власних ресурсів організації. Управління вартістю її власного капіталу.
4. Політика формування позикового капіталу організації з урахуванням оцінки вартості окремих елементів цього капіталу.
5. Огляд основних варіантів співвіднесення різних видів капіталу організації при визначенні його структури.
6. Оптимізація структури капіталу за різними критеріями.

ТЕМА 4. Управління інвестиціями. Управління фінансовими ризиками

1. Види реальних інвестиційних проектів та вимоги до їх розроблення.
2. Визначення вартості інвестиційного проекту.
3. Поняття інвестиційної стратегії і її роль у розвитку організації.
4. Управління фінансовими інструментами інвестування, оцінка їх ефективності.
5. Сутність, основні цілі, сучасні теорії формування оптимальної дивідендної політики.
6. Формування інвестиційного портфеля та забезпечення ефективного оперативного управління ним на основі сучасної портфельної теорії.
7. Економічна сутність, класифікація та ідентифікація окремих видів фінансових ризиків підприємства.

8. Оцінювання рівня фінансових ризиків, розміру можливих фінансових втрат при настанні ризикової події і можливостей зниження прогнозованого рівня фінансових ризиків.
9. Обґрунтування управлінських рішень, в умовах ризику і невизначеності, методи прийняття таких рішень.

ТЕМА 5. Аналіз фінансових звітів. Внутрішньофірмове фінансове планування і прогнозування. Антикризове фінансове управління на підприємстві

1. Основні прийоми й методи здійснення аналізу фінансового стану організації.
2. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану організацій.
3. Основні і додаткові методики комплексної оцінки фінансового стану.
4. Внутрішньофірмове фінансове планування і прогнозування.
5. Стратегічне і поточне фінансове планування і прогнозування в управлінні підприємством.
6. Антикризове фінансове управління на підприємстві: сутність та завдання, принципи і основні етапи.
7. Методи та інструменти усунення неплатоспроможності підприємства.
8. Фінансова санація, реструктуризація і реорганізація як дієві стратегічні антикризові механізми забезпечення фінансової рівноваги підприємства у довгостроковому періоді.

Виконання індивідуальних завдань

При підготовці індивідуального завдання слід керуватися вимогами, які висуваються до цього виду самостійної роботи. По-перше, воно має характеризуватися чіткою структурою згідно з визначеним планом. По-друге, індивідуальне завдання повинно логічно висвітлювати питання, яке розглядається. По-третє, воно повинно мати узагальнюючий характер оцінок подій, явищ. По-четверте, характеризуватися чіткою аргументацією висновків з усіх поставлених питань.

ІНПЗ роздається слухачам групи заздалегідь для попереднього обговорення.

Види і теми індивідуальних завдань

Загалом на виконання індивідуальних завдань відведено 10 год.
Студентам на вибір видаються такі види завдань до виконання:

1) написання реферату або підготовка презентації щодо бачення студентами розв'язання проблем управління фінансами підприємства на основі:

а) синтезу фахових джерел за тематикою дисципліни;
 б) огляду прийняття успішних фінансових управлінських рішень вітчизняними і закордонними підприємцями (менеджерами, аналітиками тощо);

2) виконання аналітичних оглядів і розрахунків за даними фінансової звітності реальних підприємств і за середньогалузевими даними.

Завдання виконуються вдома. Пересилаються на перевірку викладачу (на е-пошту) за тиждень до завершення курсу. Передбачено надання консультацій студентам у процесі виконання завдань за допомогою спілкування з викладачем (через скайп, мейл). Після перевірки виконана робота має бути захищена через опитування.

Теми рефератів або презентацій (для виконання на основі синтезу фахових джерел):

1. Проблема вибору портфельної теорії для забезпечення стрімкого (або стабільного) розвитку організації.

2. Фінансова стійкість чи зростання: аргументи «за» і «проти» для різних економік світу

3. Чому підприємству варто бути активним у діловому плані, або як подолати ділову «пасивність»?

4. Сучасні концепції структури капіталу: основні фактори впливу на рішення фінансових менеджерів

5. Фінансове забезпечення інновацій: необхідність, джерела, проблеми

6. Проблема вибору типу політики управління запасами (варіанти для різних країн світу)

7. Як грошові потоки відображають розвиток трьох сфер функціонування організації?

8. Вплив глобального макрооточення на фінансові результати організації: вітчизняні і міжнародні підходи до вивчення

9. Актуальні методи і заходи підвищення рентабельності або подолання збитковості.

10. Інфляція і вкладання грошей.

Тема реферату (презентації) також може бути запропонована студентом самостійно, але має бути узгоджена з викладачем.

Вимоги до реферату: обсяг - 10 с. (основного тексту, без титульної стор., змісту і літератури), 14 шрифт, 1,5 інт., ≥ 5 джерел (статті, монографії, підручники).

Вимоги до презентації: обсяг - 15-20 слайдів середньої насиченості (основного тексту, без титульної стор. і літератури), ≥ 5 джерел зі списком на останньому слайді (статті, монографії, підручники).

Дозволено використання Інтернет-джерел, але за умови точного опису, що собою являє дане джерело (назва сайту, автор і назва публікації (якщо є), дата публікації, адреса сайту).

Теми аналітичних оглядів і розрахунків (за даними фінансової звітності реальних підприємств і середньогалузевими даними):

1. Управління фінансовою стійкістю підприємства на основі аналізу її типу.
2. Управління платоспроможності підприємства на основі оцінки ліквідності його балансу та коефіцієнтного аналізу.
3. Встановлення ефективності загального фінансового управління підприємством на основі аналізу рівня його ділової активності за «золотим правилом економіки».
4. Оцінка перспектив розвитку підприємства за зіставленням динаміки його даних і зміни ситуації в галузі, спираючись на «золоте правило економіки».
5. Встановлення інтенсивності використання активів підприємства і внесення пропозицій щодо підвищення рівня його ділової активності.
6. Вивчення причин недостатньої прибутковості підприємства, оцінка можливостей її підвищення
7. Оцінка можливостей підвищення рентабельності підприємства виходячи із динаміки його розвитку та середньогалузевих порівнянь.
8. Модель Дюпона для прогнозування розвитку підприємства і прийняття ефективних управлінських рішень у майбутньому
9. Комплексна оцінка фінансового стану та результатів підприємства за різними моделями (вибір моделі узгоджується)

Назва підприємства або видається викладачем, або пропонуються студентом самостійно, але має бути узгоджена з викладачем.

Огляд має включати 3 останні роки діяльності підприємства (та його конкурента або галузі, якщо останнє передбачено виконуваною роботою).

Огляд прийняття успішних фінансових управлінських рішень вітчизняними і закордонними підприємцями (менеджерами, аналітиками тощо) може передбачати аналізування таких ситуацій, як: уникнення (запобігання, попередження та / або подолання) фінансової кризи на підприємстві та / або усунення її негативних наслідків за допомогою всього потенціалу фінансового управління цим підприємством (його підрозділом).

Слід описати мету застосованих управлінських рішень, основні проблемні об'єкти (місця), фактори, які спричинили кризу, програму подолання проблемної ситуації, рівень ефективності прийнятих рішень (власна оцінка). Оцінити витрати на подолання ситуації, порівняно із ймовірними збитками в разі її настання. Дати власний погляд на засоби / методи подолання проблем (запропонувати кращі варіанти).

ПІДГОТОВКА ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль включає питання відкритого і закритого типу, які передбачають перевірку розуміння слухачами основних понять дисципліни; перевірку вмінь слухачів: формувати систему організаційного та інформаційного забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві; досліджувати фінансовий стан підприємства, знаходити резерви його зміцнення; розробляти фінансовий план підприємства за окремими підсистемами планування і напрямками діяльності; застосовувати основні методи аналізу і планування активів підприємства, аналізу капіталу, обґрунтування потреби в ньому, оцінювання його вартості та оптимізації його структури; оцінювати ефективність реальних інвестицій, формувати програму реальних інвестицій, обґрунтовувати потребу в інвестиційних ресурсах; оцінювати фінансові інвестиції та формувати інвестиційний портфель підприємства; застосовувати основні методи аналізу та планування грошових потоків; оцінювати фінансові ризики, обґрунтовувати методи їх нейтралізації і зовнішнього страхування; оцінювати вірогідність банкрутства та виявляти шляхи і механізми його запобігання.

Підсумковий контроль дозволяє викладачеві визначити узагальнений рівень теоретичних знань слухачів за програмою навчальної дисципліни, а також здатність застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях.

Підготовка до підсумкового контролю включає опрацювання слухачами основних теоретико-методологічних та наукових положень за темами затвердженої навчальної програми дисципліни, що розглядалися на лекціях; акумулювання навичок розширеного засвоєння теоретичних знань, індивідуального їх застосовування для вироблення оптимальних підходів щодо вирішення конкретних проблем, здобутих та закріплених під час самостійного опрацювання матеріалу, що не викладається на лекціях, підготовки та участі у семінарських заняттях, а також при підготовці індивідуального завдання.

Питання для підсумкового контролю

1. Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту
2. Основні напрями і функції фінансового менеджменту на підприємстві
3. Послідовність формування фінансової стратегії організації
4. Коефіцієнт забезпечення стійких темпів розвитку підприємства (G)
5. Взаємозв'язок зміни рівня коефіцієнта G і вибору стратегії розвитку організації за матрицею Бостонської консалтингової групи

6. Системи організаційного і інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, їх сутність і зміст
7. Системи фінансового аналізу і фінансового планування, внутрішнього фінансового контролю
8. Управління грошовими потоками: сутність, завдання, оптимізація
9. Визначення вартості грошей в часі як базовий прийом фінансового менеджменту
10. Класифікація витрат. Структура витрат. Основні методи зниження витрат
11. CVP-аналіз. Фінансовий механізм управління формуванням операційного прибутку на основі системи «витрати – обсяг реалізації – прибуток»
12. Операційний аналіз: його можливості для підприємства
13. Обмеження, які приймаються при застосуванні операційного аналізу
14. Величина операційного важеля (левериджу): визначення, способи і наслідки регулювання
15. Управління формуванням прибутку на основі операційного левериджу
16. Класифікація активів за різними критеріями
17. Кругообіг активів: сутність і необхідність
18. Рівень ліквідності активів: основні критерії і показники для оцінювання
19. Основна мета управління активами
20. Управління активами: завдання, функції, механізм
21. Ефективне управління оборотними активами, його можливості для підприємства
22. Показники оборотності. Вплив оборотності активів на результативність діяльності організації
23. Визначення виробничого, фінансового і операційного циклу
24. Шляхи скорочення фінансового циклу
25. Власний оборотний капітал: визначення, обчислення, підходи до формування, оцінка можливостей використання
26. Варіанти політики фінансування і використання оборотних активів
27. Управління окремими видами використовуваних організацією оборотних активів: запасів товарно-матеріальних цінностей, дебіторської заборгованості, грошових активів
28. Основна мета управління капіталом
29. Способи визначення потреби організації у додатковому фінансуванні
30. Внутрішні і зовнішні джерела фінансових ресурсів
31. Цінні папери акціонерного товариства

32. Вартісні оцінки акцій (номінальна, балансова, ринкова, емісійна і внутрішня вартість)
33. Вартісні оцінки облігацій (номінальна, ринкова і внутрішня вартість)
34. Визначення доходності облігацій до погашення (YTM)
35. Переваги і недоліки емісії акцій, порівняно із емісією облігацій
36. Вартість капіталу. Вартість власного капіталу. Вартість зобов'язань
37. Метод оцінки капітальних активів (МОКА). Коефіцієнт систематичного ризику
38. Середньозважена вартість капіталу
39. Вплив структури капіталу на вартість організації
40. Фінансовий важіль (леверидж). Ефект фінансового важеля (левериджу)
41. Фінансова стабільність організації: її вимірювання і оцінка
42. Ринок цінних паперів
43. Ринкові (біржові) коефіцієнти оцінки діяльності організації
44. Сучасні теорії формування оптимальної дивідендної політики
45. Консервативний, компромісний і агресивний підходи до формування дивідендної політики та її відповідні типи
46. Основні етапи формування дивідендної політики акціонерного товариства
47. Показники і методи оцінювання ефективності інвестиційних проектів
48. Поняття інвестиційної стратегії і її роль у розвитку організації
49. Типізація інвестиційних портфелів організації
50. Комплексна оцінка фінансового стану організації: основні прийоми й методи
51. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану організацій
52. Внутрішньофірмове фінансове планування і прогнозування
53. Стратегічне і поточне фінансове планування в управлінні організації
54. Прогнозування розвитку організації (за фінансовими підходами)
55. Моделі інтегральної оцінки фінансового стану (зокрема моделі Корпорації Дюпон і моделі Альтмана) як основа для прогнозу оптимістичних і песимістичних змін у розвитку організації
56. Управління фінансовими ризиками: мета, завдання, принципи, етапи
57. Види аналізу ризиків (якісний і кількісний)
58. Оцінювання рівня фінансових ризиків, розміру втрат та можливостей їх зниження
59. Формування і реалізація політики управління фінансовими ризиками
60. Система внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків
61. Оцінювання ефективності застосування окремих методів управління фінансовими ризиками

62. Антикризове фінансове управління: зміст, мета, завдання, принципи
63. Наслідки і глибина фінансової кризи
64. Характерні риси різних видів фінансових криз (стратегічної, прибутковості і ліквідності)
65. Етапи формування і реалізації антикризового фінансового управління
66. Система внутрішніх і зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства
67. Фінансова санація підприємства як елемент антикризового фінансового управління
68. Мета, завдання і етапи фінансової санації
69. Аудит фінансового стану підприємства перед його санацією: основні етапи
70. Реструктуризація організацій як засіб антикризового фінансового управління
71. Шляхи реалізації санаційної або відбудовної реструктуризації

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

1. Господарський кодекс України. *ВВР*, 2003. № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144 (зі змін. і доп.; поточ. ред. від 15.12.2021). URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/436-15>.
2. Податковий кодекс України. *ВВР*, 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112 (зі змін. і доп.; поточ. ред. від 24.03.2022). URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>
3. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. *ВВР*, 1991. № 47, ст.646 (зі змін. і доп.; поточ. ред. від 10.12.2021). URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
4. Кодекс України з процедур банкрутства. *ВВР*, 2019, № 19, ст.74. (зі змін. і доп.; поточ. ред. від 15.12.2021). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>.
5. Бланк І. А., Ситник Г. В. Управління фінансами підприємств і об'єднань : навч. посібн. Київ : КНТЕУ, 2019. 183 с.
6. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент / за заг. наук. ред. А. М. Поддєрьогіна. Київ : КНЕУ, 2018. 536 с.
7. Євтух О. Т., Євтух О. О. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 408 с.
8. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент : підруч. для студ. ВНЗ; 2-ге вид.; Дніпропетр. ун-т екон. та права. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 528 с.
9. Момот Т. В. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / за заг. наук. ред. Т. В. Момота. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
10. Пазинич В. І., Шулешко А. В. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 408 с.
11. Партин Г.О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. Львів : Вид-во НУ «ЛП», 2020. 332 с.
12. Тринька Л. Я., Іванчук О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Алерта, 2014. 714 с.

Допоміжна література

1. Бланк І. А. Основи інвестиційного менеджменту. В 2 томах; 4-е вид., перероб. і доп. Київ : Ельга-М, 2013. 650 с.
2. Бланк І. А. Управління фінансовими ризиками. Київ : Ніка–Центр, 2016. 674 с.
3. Brigham E.F., Ehrhardt M.C. Financial management : Theory and Practice ,10 th ed., University of Florida, 2005. 1022 p.

4. Damodaran A. Corporate Finance: First Principles. New York: University's Stern School of Business, 2002. 688 p.
5. Kirkwood C. W. Decision Tree Primer, Arizona State Univers., 2008. 242 p.
6. Lasher W. Practical Financial Management. South-Western College Pub; 6 ed., 2010. 622 p.
7. Koller T., Goedhart M., Wessels D. Valuation: Measuring and managing the value of companies. McKinsey & Co., 5 ed. Hoboken, New Jersey: Publ. John Wiley & Sons, Inc., 2010. 862 p.

Інформаційні ресурси

1. Інтернет-портал для управлінців : веб-сайт. URL : <http://www.management.com.ua>
2. Інформаційна база даних НКЦПФР про звітність емітентів цінних паперів : веб-сайт. URL : <https://smida.gov.ua/db/emitent>
3. Національний банк України : офіційне Інтернет-представництво. URL : <http://www.bank.gov.ua>
4. Офіційне Інтернет-представництво Президента України : веб-сайт. URL : <http://www.president.gov.ua>
5. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL : <http://www.rada.gov.ua>
6. Міністерство фінансів України : офіційний веб-портал. URL : <http://www.minfin.gov.ua>
7. Державна служба статистики України : офіційний веб-портал. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Урядовий портал : веб-сайт. URL : <http://www.kmu.gov.ua>